

billigere end Mændene, vilde vi dog fastholde dette Krav, da Kvinderne ellers vilde komme til at konkurrere Mændene ud ved at underbyde dem, eller da det daarligere men billigere Arbejde ellers i mange Forhold paa Arbejdsmarken vilde fortrænge det gode men dyrere til Skadé for Samfundet.

Dansk Kvindesamfund har aldrig arbejdet for at reformere Samfundet paa Mændenes Bekostning til Fordel for Kvinderne, men vort Maal har været at skabe et Samfund, hvor Mand og Kvinde staar som fuldt jævnstillede Arbejdssæller, saaledes at Kvinden kan være for Manden det, han gennem Aartusinder har savnet, en virkelig Modstandskraft, som istedet for blindt at føje sig efter ham og bære over med hans Svagheder kan ildne ham til det gode og adle hans Kamp og Stræben, saaledes som Camilla Collett et Sted har sagt.

Men tror nu nogen for Alvor, at det Par Kvinder, vor partisplittede Kvindebevægelse kan sætte ind paa Rigsdagen, vil kunne politisk yde denne Modstandskraft uden Støtte af en kraftig Organisation? Tror nogen for Alvor, at Mændene, nu hvor Kvinderne, i det mindste efter Bogstaven, er bleven politisk ligestillede med dem, vil ofre Tid og egne Interesser paa Ligestillingens fulde Gennemførelse? Thi det maa vi ikke glemme, at det, vi videre skal naa for os selv, skal vi naa paa Mændenes Bekostning, om det aldrig saa meget siges at være i Samfundets Interesse.

Vore Erfaringer indenfor D. K. peger i hvert Fald ikke i Retning af, at Mændene, selv de frisindede blandt dem, fuldt og helt deler vort Syn paa Ligestillingen. Jeg skal nævne nogle Eksempler. Da vi bad om, at Adgangen til Danmarks Trone i den nye Grundlov maatte staa aaben saavel for Kvinder som for Mænd, lo man os nærmest ud. Da vi bad om, at Spørgsmaalet om Kvindens Adgang til alle Embeder og Stillinger paa lige Fod med Mænd maatte blive taget op til alvorlig Drøftelse, blev Sagen henlagt. Da vi ifjor ved Husmandslovens Revision bad om, at den Uretfærdighed

maatte blive fjernet af Loven, at gifte Kvinder ikke kunde faa Statens Støtte til Erhvervelsen af Husmandsbrug, fik vi høflige Ord, men intet der udover. Da vi bad om, at den sidste Foraars ledigblevne Plads i Overværgeraadet maatte blive besat med en Kvinde, for at der i det mindste kunde sidde en Kvinde i denne Institution til forsømte Børns Frelse, fik vi et Afslag, og alt dette tilmed under en udpræget liberal Regering. Har vi da ikke Grund til at spørge os selv: Gaar det saaledes med det grønne Træ (den frisindede Regering), hvad kan vi saa vente os af det tørre? (en reaktionær Regering).

Og nu skulde vi altsaa efter Fru Rambusch Mening ophæve vore Programpunkter — thi det maa jo være D. K. dette gode Raad gælder. Kvindevalgretsforeningerne har som bekendt aldrig haft andre Programpunkter end Valgretten — og lægge vor Sag, vort dyrebare Arvegoods efter Kvindesagens Banebrydere, i Hænderne paa en Forsamling bestaaende af 140 Mænd minus 2 eller højt regnet 3 Kvinder? Vi skulde ikke længere kunne indgaa til Regeringen og Rigsdagen med Andragender f.aa saa mange tusinde organiserede Kvinder? Vi skulde ikke længere have en lyttende Vagtpost sidende rede til at underrette os om, naar en Lejlighed frembød sig til at fremme vore Interesser, som vi med fuld Ret kan kalde »Kvinden og Samfundets« — Og hvorfor? For at vi kan befri os for Kvindesagens Spændetrøje og faa vor Almensans udviklet, saaledes svarer Fru Rambusch. — Som om Kvindesagen nogensinde for D. K.s Kvinder har været en Spændetrøje? — Nej, et Stykkebælte har den været, der har forlenet hver den, som bar det, med Ungdommens Styrke selv højt op i Alderdommens Aar, og saa langt er det fra, at den har indsnevret vor Almensans, at vi stadig har maattet flytte vore Arbejdsgrænser ud i Konsekvens af de Reformers, vi forlangte. Jeg behøver her blot at pege paa D.K.s store Arbejde paa Børnelovgivningens Omraade, som jo dog ikke kan siges at være speciel Kvindesag.

Fru Rambusch mener, at med Juni-grundloven af 1915 er Mænd og Kvinder saapas Jævninge, at hvad der forøvrigt kan ligge dem imellem, maa blive Fællessager; men dette er en alvorlig Misforstaaelse. Der er noget i Sportsproget, som hedder at staa »scratch«. Det er netop Forskellen mellem Mænd og Kvinder i Øjeblikket, at vi til Trods for den opnaaede Kvindevalgret ikke staar scratch. — Ikke nummerisk paa Rigsdagen, hvor vore Repræsentanter vil fylde som en Synaal i et Hølæs, — ikke for Loven, som endnu er fuld af Bomme for Kvinders Stræben og af Privilegier for den stærkere Part, — og sidst men ikke mindst i Henseende til politisk Indsigt og Erfaring. Et stort og besværligt Arbejde ligger der for Kvindeorganisationerne i Øjeblikket, og ufornuftigt og uforvarligt vil det være ikke at tage det op. Et Arbejde for at skaffe Kvinderne den Oplysning, de mangler, et Arbejde for at skaffe os den Ligestilling, som endnu er tilbage, et Arbejde for at skaffe os den Repræsentation, vort Antal giver os Krav paa. Kvindevalgretsforeningernes Tid er forbi, det er uimodsigelig rigtigt, men havde de ønsket en Opstandelse under en ny Form, da vilde et velorganiseret, energisk Oplysningsarbejde blandt Kvinder Landet over have givet Foreningerne Arbejde nok at holde sammen om; men det vilde ganske vist have krævet et større Offer af hver enkelt end 10 Øre om Aaret. Saa langt under Indkøbspris har man efter vor Mening ikke Lov til at udbyde Kvindesagen selv under en saa beskeden Form som »Dansk Landsforbund for Kvinders Valgrete«.

Gyrithe Lemche.

## II

Fru Gyrithe Lemche føler »D.K.S.« og dermed sig selv truffet af mine Udtalelser i Oktober Numret af »Kvindevalgret«, angaaende kvindelige Vælgeres Stilling til et særligt Kvindeprogram, skønt jeg ikke med et Ord omtaler, at der eksisterer Foreninger med et saadant Program, men kun i Almindelighed advarer danske Kvinder mod